

Tuomas
Kyrö
Mielensäpahoittaja

SUOMI 100 VUOTTA



WSOY-KLASSIKOT



TUOMAS KYRÖ

Mielensäpahoittaja



WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

LUKIJOIDEN VALITSEMAT
12 KLASSIKKOA -SARJAN TEOKSET

MIKA WALTARI *Sinuhe egyptiläinen*
TOVE JANSSON *Muumipappa ja meri*
VÄINÖ LINNA *Täällä Pohjantähden alla 1–3*
VÄINÖ LINNA *Tuntematon sotilas*
SOFI OKSANEN *Puhdistus*
VEIKKO HUOVINEN *Havukka-ahon ajattelija*
TUOMAS KYRÖ *Mielensäpahoittaja*
EDITH SÖDERGRAN *Runoja*
MINNA CANTH *Työmiehen vaimo*
ARTO PAASILINNA *Jäniksen vuosi*
JUHANI AHO *Rautatie*
TOVE JANSSON *Kesäkirja*

Tämä kirja on painettu Suomessa,
vuonna 1860 perustetussa Bookwellin kirjapainossa.

Teoksen ensimmäinen painos ilmestyi 2010.

Kannen teos Jani Leinonen

Graafinen suunnittelu Martti Ruokonen

© Tuomas Kyrö ja WSOY 2017

ISBN 978-951-0-42542-8

I

Suolaa lumeen

KYLLÄ MINÄ NIIN MIELENI PAHOITIN, kun yöllä oli tullut lunta. Millä minä sen autotallin edustan lapioin, kun lonkka kolisee. Naapuripitäjään on avattu uusi pankkikonttori, siellä pitäisi olla yhdeltätoista, mutta ehdinkö? Kyllä en.

Pankin vakavaraisuuden tietää kahvista ja avajaispullan laadusta. Jos on vanhaa pullaa ilman raesokeria niin semmosen pankin rahoitusta epäilee heti. Jos taas tarjoillaan täytekakkua ja kahvin kanssa kermaa niin tuhlailuun kaatuu sellainen konttori. Tietää, että nyt on nuoret miehet tekemässä hölmöjä päätöksiä. Minun rahojani saa säilyttää ja lisätä semmonen konttori, missä kahvi tehdään Mokka-masterilla, on punasta maitoa ja uunituoretta pitkoa. Jos vielä löytyy suolasta, karjalanpiirakoita taikka pataa, niin saatan avata metsärahoille toisenkin tilin.

Olisin pyytänyt Yrjänältä kyydin, mutta Yrjänä on kuollut. Me olimme parhaita ystäviä vuodesta neljäkymmentäkuusi eikä ole väärin mieltä onko minulla muita ystäviä. Kyllä ei ole kun ei ollut tarvis. Oli Yrjänä ja oli emäntä, joka asuu nyt Kuusikodissa eikä hän sieltä enää takaisin pääse. Tämmönehän tämä elämä on, kaikenlaisia vaiheita tuppaa vaikei pyydä.

Ainoalla ystävälläni Yrjänällä oli laajentuma keuhkoissa, mutta vielä laajempi oli miehen sydän. Minä olen ahtaampi ihminen, tykkään enemmän valittaa.

Seitsemäänkymmeneenkolmeen vuoteen en valittanut kertaakaan. Sitten lääkäri tutki minut päästä varpaisiin ja ulkoa sisään ja sanoi, että jos ei elämäntavat muutu niin saattavat mennä suonet tukkoon, saattaa sydän leikata kiinni. Hän halusi kovat rasvat pois ruokavaliosta, tilalle salaatteja ja hyötyliikuntaa, mutta kyllä minä tiesin mistä tukkeumat johtuvat. Ne johtuvat siitä, kun ei sano mitään ajattelee ja mistä pahoittaa mielensä. Kun asioita kerää päähänsä niin eihän ne sinne loputtomasti mahdu. Ne menevät verisuoniin ja niveliin.

Ryhdyin rehellisesti valittamaan ja onko sen jälkeen ollut kaikki arvot kohdallaan? Kyllä ovat. Kolmetoista vuotta purin sydäntäni emännälle ja Yrjänälle, mutta nyt on kirjoitettava yleisönosastoille. Puhun ensin nauhurille ja siitä siirrän paperille.

Kävin katselemassa ikkunasta jos aurinko sulattaisi lumet, mutta siinä pysyivät. Ensin ei tule lunta kahteenkymmeneen vuoteen, pennut unohtavat mitä on hiihtäminen ja putkien jäätyminen taikka lumisota. Ja juuri kun alkoi tottumaan harmaisiin puihin ja sateeseen, niin lyö talven takaisin.

Soitin pojalle tulisiko kaivamaan autotallin edustan auki, mutta väitti asuvansa kaukana. Ei kolme ja puolisataa kilometriä tänä päivänä ole kaukana, se on kahdessa tunnissa selvä ja koko matkan voi kuunnella radiosta

Pällin Erkkiä, Mattilan Iiristä taikka tätä nuorta miestä, Holopais-Heikkiä. Poika ehdotti soittamaan jonkun pallollisen kaivamaan lumet pois. Kyllä ei sellaiseen mies tietenkään taivu. Poika kehotti ottamaan taksin. Kyllä tulee kalliiksi ilmaiset avajaiskahvit, jos mersun takapenkillä kuljetaan. Minkä teet, et mitään tee.

PS. Tilasin marketista kotiinkuljetuksena lavallisen suolaa. Sillä ne pitävät autotiet auki, kai sillä yksi autotallin edusta saadaan auki ja saatiinkin. Mutta sehän tässä oli, etten muistanut että olin jättänyt Foordin illalla kadunvarteen.

Rintaruokinta

KYLLÄ MINÄ NIIN MIELENI PAHOITIN, kun kävin marketissa. Minä harvemmin niissä käyn, myyvät nahistunutta lohta ja kaikkea on pakko ostaa perhemäärä, vaikka kymmenesosa riittäisi.

No, eilen kuitenkin hain kaksi purkkia piimää, koska se on ainoa marketti näillä seuduilla, mihin maitotuotteet tulevat Keski-Suomen meijeriltä. Muut myyvät kaupunkilaisten ja virolaisten lehmien maidosta tehtyä tavaraa ja kyllä on kuulkaa erimakuista. Ihan on pahaa.

Kaupassa käynnin jälkeen istuin sinne aulaan ja otin termoksestani kupillisen. Siinä on kävelykatu vastapäätä ja mitä kaikkea voi ihminen nähdä muutamassa minuutissa. Minun isäni ei varmasti nähnyt koko elämänsä aikana yhtä montaa ja kummaa ihmistä kuin siinä joutui todistamaan lopun ajan asioita. Ensimmäiseksi vastapäisessä kahvilassa istui nuori äiti, joka antoi lapselleen tisiä. Kaikkien nähden ja oikein puristeli.

Tiedän minä mitä tästä sanotaan. Sanotaan että on luonnollista.

Siinähan se on, kun ihmiskunta on yrittänyt joitakin tuhansia vuosia päästä irti sellaisista välittömän luonnollisista puuhista kuten ulkosalle kakkimisesta ja verikostosta,

että mitenkä se on tämän imettämisen kanssa? Tuli kiire mennä kotiin seisoskelemaan mieluummin vaikka autotallissa.

En ehtinyt, kun imettäjän vieressä yksi ihminen puheskelikeli näkymättömille ja sitä sitten vartiomies kuljetti pihaan. Kyllä en tiedä onko sellainenkaan oikein. Minun nuoruudessani kylillä oli aina yksi taikka kolme pölöpäätä ja niille keksittiin joku aputyö ja annettiin lautanen eteen. Semmonen mielenterveyshoito on heti halpaa ja hyvää. Yksi niistä oppi lukemaankin, Nisu-Hanski.

Minun tuli kaikesta katsomisesta jano. Kävin pyytämässä kahvilasta lasillisen vettä, mutta siitä olisi pitänyt maksaa. Kyllä minä niin mieleni pahoitin, kun minä olen sen jo kerran veroillani maksanut. Se on kuulkaa ihan sama sijaitseeko hana kaupan tiskin takana vai minun keittiössä. Se on verovettä, se on kansalaisyhteisyys. Se on sosiaalidemokratian hyviä puolia justinsa niin kuin meidän terveyskeskuksen mukavin lääkäri, tämä Ilmari Kivinkinen.

Kun pääsin kotiin, soitin pojalle. Hänen mielestään minulla on riittävästi rahaa maksaa yhdestä vesimukista. Jouduin kiristämään niin löysiä puheita. Miksi minulla on riittävästi rahaa ja hänellä ei? Juuri siksi, että minä en maksa vesimukista. En maksa ikinä mistään turhasta. Suurinta valehtelua ja vastuuttomuutta on tämä metakka, että pitäisi tuhlata rahaa että talous pysyisi hyvänä. Kyllä ei ole vaikeaa katsoa tiliotetta ja miettiä onko enemmän rahaa kun sitä jättää käyttämättä vai onko enemmän rahaa kun panee kaiken haisemaan niin kuin huvipurren omistajat.

Alennusmyynti on rikkauden alku. Ostamatta jättäminen on minunkin poikani perinnön kulmakivi. Vaikka kyllä vähäsen korpeaa jättää mitään näille, keillä on pelkkiä oikeuksia eikä mitään velvollisuuksia, eivätkä pahoita mieltään mistään.

PS. Tein listaa missä saa imettää, koska haluan tulla hiukan vastaan. Uimarannalla saa, nimittäin siellä kuljetaan muutenkin melkein alasti, enkä minä käy siellä koskaan. Navetassa saa, se on imettämisen paikka. Ja jos on yli kaksikymmentäviisi astetta elikkä helle.

Jono

KYLLÄ MINÄ NIIN MIELENI PAHOITIN, kun kävin kuusimassa reseptin. On kaksi jonoa, toiseen painetaan numerolappu koneesta ja toisessa jonotetaan sen mukaan, kun on jonoon tultu. Minä ymmärsin tämän silloin kun jonotuslaput tulivat, ennen juhannusta seitsemänkymmentäkuusi.

Mikä siinä on niin vaikeaa? Minkä takia tullaan väärään jonoon, painellaan niitä nappuloita niin kuin se olisi joku hedelmäpeli? Vaaditaan nopeampaa palvelua, koska itsellä on kiire niin kuin muilla ei olisi. Se on jokaisella tässä maailmassa oma aikansa ja paikkansa ja vuoronsa ja haluatteko tietää mitä kiilaamisesta syntyy? Haluatte te, anarkismi siitä syntyy. Nimittäin ne kommunistitkin osasivat jonottaa, vaikka muuten tekivät kaiken väärin, varsinkin talot. Oltiin kerran Yrjänän kanssa Leningradissa ja nehän laittoivat vain tiiltä tiilen perään, ei mitään eristeitä eikä perustuksia.

Eikä se ole vain apteekin jono joka yskii.

Pankkiautomaatilla kaivetaan käsiveskaa taikka mölittää kaverieitten kanssa. Sitten makustellaan tunnuslukua, vaikka sen pitäisi tulla kuin ajatus. Sitten kokeillaan sen jokainen kortti sen jokaiseen reikään.

Minulle siinä ei käy virheitä, minä olen harjoitellut. Nimittäin sen lisäksi ettei huvita pahoittaa omaa mieltään, minä en halua pahoittaa muiden mieltä. Minulla on verstaalla pahvinen jäljennös sirukorttikoneesta, sillä voi pitää yllä taitoja, koska oikealle koneelle ei ole menemistä kuin kerran kuussa. Nostan sen verran mitä tiedän neljänä viikkona tarvitsevani. Jos rahat loppuu kuun lopussa, niin on puurohiutaleita ja omat perunat.

Entäs juna.

Niin kuin minä hyvällä tarkoituksella menin Vantaan Koivukylään veljeä tapaamaan, niin kyllä en mene enää, ikinä en mene. Eivät ymmärrä että ensin ulos ja sitten sisään. Väkipakolla työnnytään siitä mistä ei varmasti mahdu niin kuin olisi maailman viimeinen juna.

Jos ihminen ei osaa jonottaa, koko elämä menee kohtaamiseen ja kiilaamiseen. Semmonen ihminen luulee nopeuttavansa omaa etenemistään, mutta oikeasti se vain hidastaa muita, kyllä näin on.

Eikä pidä käsittää väärin, nuoriso on viisasta. Naapurin poika kävi laittamassa minulle dikipoksin. Se osasi lukea ne ohjeetkin ainakin kolmella kielellä. Mutta jos se auttaisi minua vielä perustamaan toiminimen, niin minä perustaisin jonottamiskoulun. Otettaisiin niin monta kertaa uusiksi, että varmasti menee.

PS. Piti mennä aamulla hakemaan juhlaulantaita, kun oli tarjouksessa. Ajoin kaksikymmentäkaksi kilometriä, keskikulutus neljä piste kolme. Niin ihmeellisesti menee ne kaistat siinä urheiluhallin kohdalla, että jouduin hampurilaisravintolan autojonoon. Vaan sepä oli järkevä, siinä ei päässyt kiilaamaan,

koska auto on iso ja kaista kapea. Voisiko kaikki jonot tehdä sellaisiksi? Jonotuspaikat betonista ja just ja justinsa ihmisen levyisiksi. Ennen ostamista pitäisi tietää mitä ostaa ja tavarat ja lääkkeet ja ruuat tulisivat valmiissa pussissa. Jokaiselle tasarahapakko taikka vaihtoehtoisesti tasaraha-alennus, vaikka onko se sitten enää tasaraha kun pudotetaan viisi prosenttia.

Lindit

KYLLÄ MINÄ NIIN MIELENI PAHOITIN SILLOIN, kun Arvi Lind poistui studiosta. Vieläkään en ole toipunut. Arvi oli minulle kuin veli, paras ystävä tai luotettu mies. Minä haluaisin että Arvi olisi kantamassa minua hautaan tai ainakin kertoisi poismenostani uutisissa.

Vaikka Arvi joutui puhumaan kamalista asioista koko kansalle, säilyi uskoni ihmiseen ja parempaan huomiseen. Arvi piti aina maltin ja ilmeen, hän ei koskaan erehtynyt hymyilemään kerrottuaan kansanmurhasta taikka naljailut tyhjiä.

Luullaanko siellä Yleisradiossa, että minun ikäiseni ihminen noin vain luottaa tähän esimerkiksi Rönkään? Johonkin kirjailijaan. Kyllä en luota. Kyllä enemmän epäilen. Kyllä ihmiselle pitää riittää yksi työ kerrallaan, ei tule hyvää salapoliisitarinaa jos istuu illat studiassa. Eikä tule hyviä uutisia, jos on istunut illat keksimässä paperille kaikenmaailman kauheuksia. Taikka millä internetillä sitä nykyisin kirjoitetaan. Jos Arvi Lind olisi ollut kirjailija, hän olisi kirjoittanut lyijykynällä kerran ja sitten toisen kerran koneella puhtaaksi, sillä selvä. Remingtonilla. Selkeitä lauseita niin kuin maailma on.

Kolmosen uutisia minä boikotoin. Loppukevennyks on vastoin minun maailmankuvaani ja kymmeneltä minä olen ollut tunnin pedissä. Martikainen on lipevä, Nuotio ei kasva koskaan aikuiseksi. Sitten on sellaisia nälässä pidettyjä nuoria tyttöjä, joiden puolesta tulisi surku ellei tietäisi että sillä naamalla päästään rikkaisiin naimisiin ja ostetaan omaan värimaailmaan sopiva auto.

Minä haluan tasan puoli yhdeksältä sovintoon itseni ja maailman kanssa. On minulla siihen oikeus. Minä en kuulu enää kirkkoon, mutta tv-lupamaksun olen maksanut aina, kesämökiltäkin. Ainoa luotettava ihminen siellä televisioruudussa on Polttila ja radiossa Pällin Erkki, mutta pian te viette heidätkin eläkkeelle ja sitten minä lopetan television katselun ja radion kuuntelemisen. Lahjoitan kehitysmaahan, saavat siellä toljotella aamutelevisiota ja kuunnella keskenkasvuisten aamuvitsailua. On tässä parempaakin tekemistä, voisi keittää perunat.

On se televisio pidettävä. Minun täytyy nähdä tietyt jääkiekko-ottelut. Ne joissa pelaa Arvin poika, Lindin Juha. Saisivat haastatella paljon useammin, koska hän on ihan isänsä näköinen ja ääninen nuori mies. Toivon aina että hän sanoisi joskus jotain tulopoliittisten kokonaisratkaisujen etenemisestä taikka viiden vuorokauden sääennusteesta taikka Lähi-idän kriisin neuvotteluista eikä pelkää kertonut miten johtoasema pidetään.

Minä olen kirjoittanut Juhalle useita kirjeitä, joissa vaadin että hän jatkaa isänsä viitoittamalla tiellä kun peliura päättyy. Vaikka huomenna. Muistaa vain että studiossa ei saa hikoilla yhtä paljon kuin jääkiekko-ottelun

jälkeen eikä laulaa voitonlauluja. Tärkeintä on pitää ilme ihan vakavana, mutta antaa alta huokua että osaa vaihtaa vapaalle. Arvissa oli tämä puoli, minä olen lukenut kuinka hän laulaa ja viihdyttää sopivassa seurassa.

PS. Katuhaastattelut ovat ihan kamalia. Älkää enää kyselkö tavallisilta ihmisiltä. Tuokaa sinne asiantuntijoita. Juha Lind tuntee varmasti Raimo Helmisen. Hän on vakuuttava eikä hänellä ole liikaa mielipiteitä.



Tuomas Kyrö

Mielensäpahoittaja

»Kyllä minä niin mieleni pahoitin, kun aurinko paistoi.»

TUOMAS KYRÖN (s. 1974) luomasta Mielensäpahoittaja-hahmosta on lyhyessä ajassa muodostunut kansan rakastama järjen ja jäärän ääni. *Mielensäpahoittaja* on humoristisen kirjallisuutemme elävä klassikko.

www.wsoy.fi 84.2 ISBN 978-951-0-42542-8

KANNEN TEOS Jani Leinonen

